

**ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU ZPŮSOBENOU PORUŠENÍM
PRÁVA HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE EU V KONTEXTU
NOVÉ SMĚRNICE 2014/104 A ZÁKONA Č. 350/2016 Z.Z.,
ÚVOD DO SOUKROMÉHO VYMÁHÁNÍ PRÁVA
HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE**

9. listopad 2017

**Mgr. Ondřej Dostal
Vedoucí skupiny soutěžní compliance
Útvar Corporate Compliance**

PROČ SOUKROMOPRÁVNÍ PROSAZOVÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA?

- Porušení soutěžního práva narušují nejen zájem společnosti na benefitech nenarušeného fungování hospodářské soutěže (nižší ceny, inovace...), ale působí i škodu odběratelům a zákazníkům narušitele, typicky zvýšením ceny
- Zájem na posílení možností soukromoprávního vymáhání soutěžního práva a odstrašení od jeho porušení
 - Soukromoprávní doplněk veřejného prosazování soutěžního práva Evropskou komisí a národními soutěžními úřady (zatím spíše teoreticky)
- Četnost soukromoprávního prosazování v EU dosud nízká vzhledem k obtížnosti prokázání škody a nižší přitažlivosti než např. v USA (triple damages)
 - Většina případů v EU dosud DE, UK, NL
 - Většinou velké firmy – přímí odběratelé narušitelů, koneční zákazníci zřídka
- Odhad ztráty asi 23 miliard € za rok pro spotřebitele a podniky v důsledku neefektivního soukromoprávního prosazování

SOUKROMOPRÁVNÍ PROSAZOVÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA – PRÁVNÍ ZÁKLAD EU

- SFEU
 - Čl. 101 + 102 SFEU - hmotná pravidla + neplatnost dohod
- SEU
 - Čl. 19(1) SFEU + Čl. 47 Charty základních práv EU – právo na účinnou soudní ochranu práva EU
- Judikáty ESD
- Směrnice
 - Doprovodné nástroje soft law

VÝVOJ KE SMĚRNICI 104/2014

1974

- ESD – ustanovení SFEU o soutěži mají přímý účinek

2001

- Rozhodnutí ESD v případě *Courage/Crehan*
 - Soukromoprávní prosazování přispívá k účinnému prosazování soutěžního práva
 - Každý by měl mít právo požadovat náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva

2005

- Zelená kniha EK

2006 - Rozhodnutí ESD v případě *Manfredi*

- Potvrzení nároku na náhradu skutečné škody, ušlého zisku, a úroků

2008

- Bílá kniha EK

2009

- Neveřejný návrh směrnice

2014

- Schválení směrnice

SMĚRNICE 104/2014

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži
- (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0104>)
- Kompromis, silný vliv DE a FR
- Volba druhu předpisu do jisté míry slabinou – stále možné národní rozdíly
- Vyjednaná na základě návrhu EK členskými státy EU a schválená Evropským parlamentem
- Hlavní principy
 - Snaha o řešení informační asymetrie mezi poškozenými a porušiteli
 - Obnova postavení poškozeného před utrpěním škody
 - Vyvratitelná domněnka, že kartely způsobují škodu
 - Škoda = skutečná škoda, ušlý zisk a úroky běžící od okamžiku vzniku škody
 - Plná kompenzace škody (ne méně, ani více)
 - Zohlednění přenesení škody
 - Prodloužení promlčecích lhůt
 - Ochrana leniency, MSP

DOPROVODNÉ NÁSTROJE KE SMĚRNICI

1. Sdělení EK o kvantifikaci škody v případech porušení práva hospodářské soutěže
2. Praktický průvodce pro určení škody (ve výše uvedených případech)
3. Studie o přenosu navýšení ceny

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_en.html

POŽADAVKY SMĚRNICE - ZLEPŠENÍ PŘÍSTUPU K DŮKAZŮM

- Soutěžní delikty = typicky obtížné dokazování a kalkulace škody
- Důkazní břemeno obvykle nese poškozený, důkazy má většinou narušitel
- Obtížné přesně specifikovat technicky komplikované důkazy
- Nově možnost žádat zpřístupnění kategorií důkazů protistran, 3. stran a soutěžních úřadů(+ prevence „rybářských“ expedicí – odůvodněnost, přesnost)
- Pravomocné rozhodnutí soutěžního úřadu je důkazem pro civilní soudy dané země, rozhodnutí soutěžních úřadů jiných zemí EU pak důkazem prima facie
- Limity zpřístupňování
 - Přiměřenost
 - Ochrana důvěrných informací

POŽADAVKY SMĚRNICE - LHŮTY PRO PODÁNÍ ŽALOBY

- Výrazné prodloužení ve většině států
- Strany mohou podat žalobu během 5 let od okamžiku, kdy mohly zjistit, že utrpěly škodu porušením soutěžního práva
- Lhůta se přerušuje šetřením případu, řízením o něm, nebo pokusem o konsensuální řešení sporu
- Pozastavení lhůty skončí nejdříve po 1 roce od rozhodnutí soutěžního úřadu nebo jiného ukončení řízení

POŽADAVKY SMĚRNICE - SPOLEČNÁ A NEROZDÍLNÁ ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU

- Možnost, aby plná náhrada škody byla požadována od kteréhokoliv porušitele, který pak může požadovat přiměřený podíl od svých spoluporušitelů
- Ochrana žadatelů o leniency a malých a středních podniků
 - Podmíněné omezení odpovědnosti na vlastní přímé a nepřímé zákazníky
 - Pokud je možné škodu vymoci od ostatních delikventů

POŽADAVKY SMĚRNICE - OBHAJOBA PŘENESENÍM ŠKODY

- Předpoklad, že navýšení ceny způsobené kartelem je alespoň zčásti přeneseno na nepřímé kupující
- Žalovaný může namítat, že škoda byla částečně nebo zcela přenesena na zákazníky žalujícího
 - Důkazní břemeno nese žalovaný, který však může žádat důkazy od žalujícího nebo třetích stran.

POŽADAVKY SMĚRNICE - KVANTIFIKACE ZPŮSOBENÉ ŠKODY

- Předpoklad, že kartel způsobil škodu
- Požadavek, aby národní pravidla pro důkazní břemeno a přesnost kvantifikace škody nečinila vymáhání nároků nemožným, nebo nepřiměřeně obtížným
- Národní soudy mají mít pravomoc odhadnout výši škody, pokud není možné ji na základě dostupných důkazů přesně určit
- Sdělení EK

POŽADAVKY SMĚRNICE - MECHANISMUS KONSENSUÁLNÍHO ŘEŠENÍ SPORŮ

- Jakýkoliv mechanismus mimosoudního řešení sporu ohledně nároku na náhradu škody
- Přerušení řízení u národního soudu, ne však déle, než dva roky
- Dopad na výši nároku poškozeného a možnost vzájemného vymáhání kompenzace mezi narušiteli
- EK a národní soutěžní úřady mohou dohodnutou částku kompenzace zohlednit pro stanovování výše pokuty.

SLOVENSKÁ NÁRODNÍ ÚPRAVA – ZÁKON Č. 350/2016

- **Zákon 350/2016 Z.z. z 29.novembra 2016 o niektorých pravidlách uplatňovania nárokov na náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže a ktorým sa mení a dopĺňa zákonč. 136/2001 Z.z.o ochrane hospodárskej súťaže (ZNŠHS)**
 - **Účinnosť od 27.12. 2016**
- **Hlavní rysy**
 - Úprava náhrady škody spôsobené porušením slovenského i unijného súťažného práva
 - Právo na náhradu škody § 3, odst. 3 ZNŠHS
 - Úplná náhrada škody – skutočná škoda + ušlý zisk + úroky z prodlení
 - Řídí se úpravou § 369, odst. 2 zákona 513/1991 Z.z. (Obchodný zákonník)
 - Možnosť odhadu výše škody a výše prenesení navýšení ceny soudcem
 - Řídí se úpravou § 264, odst. 1 zákona 160/2015 Z.z. (Civilný sporový poriadok) + § 7, odst. 3 ZNŠHS
 - Předpoklad způsobení škody kartelem § 3
 - Aktivní legitimace – fyzické a právnické osoby
 - Pasivní legitimace – podnik (vs. pojetí práva EU)

HLAVNÍ NÁSTROJE ZNŠHS I.

Vázanost soudu rozhodnutím o porušení práva hospodářské soutěže

- § 4
- Závaznost rozhodnutí národního soutěžního úřadu
- Rozhodnutí soutěžního úřadu jiného státu EU – důkaz prima facie

Promlčecí lhůty

- § 5
- 5 let pro podání žaloby o náhradu škody
- Stavění lhůty po dobu rozhodování soutěžního úřadu
- Začátek plynutí lhůty 1 rok po rozhodnutí soutěžního úřadu

Společná a nerozdílná odpovědnost za škodu

- § 6
- Možnost žádat náhradu škody o kteréhokoliv porušitele
- Výjimky leniency a malé a střední podniky

HLAVNÍ NÁSTROJE ZNŠHS II.

Přenesení zvýšení škody a právo na náhradu škody

- § 7-8
- Možnost obhajoby škůdce
- Možnost požadovat dokumenty od žalující strany

Zpřístupňování důkazů v soudním řízení o náhradu škody

- § 11
- Odůvodněnost návrhu
- Přiměřeně co největší konkrétnost a přesnost

Zpřístupnění důkazů ze spisu soutěžního úřadu

- § 13 ZNŠHS
- Při prokázání nemožnosti získat důkazy jinak
- Požadavek na přiměřenost a konkrétnost

HLAVNÍ NÁSTROJE ZNŠHS III.

Omezení zpřístupňování důkazů

- § 15-17 ZNŠHS
- Kategorie omezená dobou řízení u soutěžního úřadu
- Kategorie vyloučených důkazů – shovívavost + urovnání

Sankce

- § 18 ZNŠHS
- Nezpřístupnění, zničení důkazů, porušení ochrany důvěrnosti dokumentů
- Pořádková opatření podle Civilního sporového poriadku nebo
- Sankce presumpcí prokázanosti skutečnosti, nepříhlédnutí k obhajobě, neodůvodněnost nároků

Mimosoudní řešení sporu

- § 19-20 ZNŠHS
- Řešení preferované směrnicí
- Přerušení soudního řízení až na dva roky
- Stavění promlčecí lhůty
- Dopad na nároky žalobce a povinnosti žalovaného

Děkuji za pozornost